

Panorama

GEÏLLUSTREERD - WEEKBLAD

PER KWARTAAL
26 NUMMERS f 1,30

UITGAVE A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ, LEIDEN - RED. EN ADM. DOEZASTRAAT 1, TEL. 1.

EEN MOEILIJK TRANSPORT.

HET ZWARE ENGELSCHES GESCHUT, DAT OVER DE MODDERIGE WEGEN IN ZUID-WEST-VLAANDEREN NAAR HET FRONT
MOET WORDEN GEBRACHT.

DE OORLOGSWAARDE DER PONTONNIERS

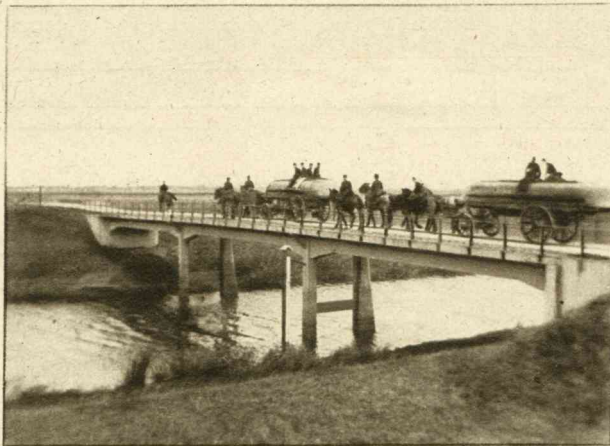
An de oorlogswaarde der pontonniërs valt vooral na deze reuzenworsteling niet meer te tornen. Dat is al begonnen aan de Maas, waarover de Duitsche genie met ware doodsvrachting een brug trachtte te slaan, die telkens weer door de Belgische artillerie werd vernield, tot ze er eindelijk in slaagde een punt van overgang te vinden, waar de brugslag betrekkelijk ongestoord kon plaats vinden. Toen konden de Duitsche infanterie en artillerie zich naar de overzijde spoeden en daarmee was het lot der vesting Luik bezegeld.

Waarom de Duitsche pontonniërs dan niet onmiddellijk op dit veiliger punt den brugslag aanvingen? Lateren tijden zal het voorbehouden zijn, dit donkere punt in een helder licht te zetten, of wel den geesl der kritiek niet te sparen. Immers een der voornaamste werkzaamheden van den commandant is het, een zoodanig punt van overgang te kiezen, dat de brugslag buiten 's vijands vuurbereik kan plaats hebben! Is dit onmogelijk, dan nog moet getracht worden een gedekte plaats te vinden, waar tenminste het voorloopige werk kan gebeuren. Met zooveel mogelijk in elkaar gezette eenheden wordt naar de plek van brugslag gevaren en hier de brug verder voltooid. Wanneer werkelijk alle werkzaamheden onder het vuurbereik der moderne repeteergeweren, mitrailleurs en snelvuurkanonnen moeten geschieden, dan zijn de verliesgaten eenvoudig niet te stoppen, zooals aan de Maas, Yser en Weichsel is bewezen.

In tegenstelling met de meeste andere landen, waar

brugslag verkend heeft, waar de brug gelegd zal moeten worden en waar de werkzaamheden dienen te geschieden, meet of schat hij de breedte van het water. Vervolgens legt hij de richting vast, waarin de brug gelegd zal moeten worden.

Het benodigde aantal wagens wordt intusschen afge-

Een pontonafdeeling op marsch.

laden. Dit afladen is een heel werk, want reglementair zijn voor het te water laten van een ponton 16 pontonniërs noodig. Het gewicht van zoo'n ponton is 480 K.G. en de lengte 7.5 M. In een oogwenk is de keurige marsch-colonne van walvisschen als 't ware uiteengespat. Snel zijn de paarden afgespannen en zooveel mogelijk op een gedekte plaats opgesteld. Tal van rappe pontonniërs-handen laden de pontons af en na eenigen tijd staan daar de naakte wagens, liggen de pontons te water en is het aan den oever een pêle-mêle van allerhande soort touwwerk, als trossen, reepen, lijnen, touwen en houtwerk, als ribben van diverse afmetingen en brugplanken.

En nu maar de brug in elkaar gezet, zoo snel als doenlijk is, want elke minuut vertraging kan van invloed zijn op de beslissing. Vandaar dat ook hier de verdeling van den arbeid hoogtij viert. Deze sergeant maakt met zijn manschappen een bruggehoofd, gene een brugvak en daar vele handen licht werk maken, is de brug spoedig klaar. Geen spijker of hamer wordt er bij gebruikt. Alle verbindingen geschieden door touw en toch zijn deze zoo stevig, dat straks de artillerie zonder bezwaar de brug kan passeeren.

Wanneer de spanning van ponton op ponton 4.80 M. bedraagt, dan is de brugbouw bestand tegen het geregeld overtrekken van troepen en voertuigen, behoorende tot het veldleger (maximum gewicht 2700 K.G.). Let wel, dit geldt alles voor den Rijdenden Trein. Bij den Varenden Trein is het materieel veel zwaarder en kan dus weer met heel andere cijfers gewerkt worden. Natuurlijk kan

over zwaarder materieel. O. a. beschikt deze over pontons, die 1225 K.G. wegen en 9 M. lang zijn. Deze trein is zelfstandig, derhalve niet ondergeschikt aan een der divisien van het Veldleger en wordt geheel te water vervoerd.

Bij vredesoefeningen moet elke brug over bevaren wateren steeds van een doorlaat van behoorlijke breedte voorzien zijn (zie de foto), in oorlogstijd kan een doorlaat ook uitsluitend bestemd zijn om poging tot vernieling, door het tegen de brug laten drijven van vaartuigen enz., wanneer men er niet in slaagt deze tegen te houden, te vrijdelen. De doorlaat moet daartoe liggen in de vaargeul of in den stroomdraad, welke in den regel samenvallen.

Bij den varenden trein bedragen de spanningen van ponton op ponton 6,20 M.

Natuurlijk moet de brug flink verankerd worden.

Seinen worden gegeven op bruggen, voorzien van een doorlaat, tot het regelen van de scheepvaart door de brug.

Voor de beveiliging, de bewaking en het onderhoud van de brug en voor het handhaven van de orde zijn bestemd: 1°. De dekkingstroepen. 2°. De stroomwachten. 3°. De brugwacht. 4°. De politiewacht.

De dekkingstroepen worden verstrekt door den Algemeenen Bevelhebber der in de nabijheid van het overgangspunt opereerende troepen. Zij hebben tot taak de brug tegen vijandelijke ondernemingen te beveiligen.

De bewaking der rivier, van af het slaan tot en met het afbreken van de brug geschiedt door stroomwachten, opgesteld in een vaartuig op de rivier of tegen den wal.

De bagagetrein eener pontonafdeeling.

de pontonniërs tot de Genie behooren, zijn ze in ons land bij de Artillerie ingedeeld.

Wij onderscheiden den z.g. *Rijdenden* en den *Varenden Trein*.

De *Rijdende Trein* is aan de Divisien van ons Veldleger toegevoegd. Elke divisie beschikt namelijk over een aantal ponton- en schraagwagens, zoodat tamelijk breede wateren overbrugd kunnen worden. Deze reusachtige wagens, waarvan zij, die beladen zijn met pontons veel op walvisschen gelijken (zie de foto's), worden getrokken door vier paarden, terwijl tijdens den marsch de pontonniërs boven op de wagens plaats nemen. Niet overal wordt dit toegepast, maar het is toch zeer noodig, dat tijdens den marsch de pontonniërs kunnen rusten om straks bij den brugslag het top-punt van energie te kunnen ontwikkelen. De practijk heeft aangetoond, dat het ondoenlijk is de pontonniërs uren te laten marcheeren en ze daarna nog snel een brug te laten slaan.

Schraagwagens zijn noodig, omdat soms de oevers zoodanig zijn, dat schragen geplaatst moeten worden om een behoorlijk bruggehoofd te vormen. Zeer duidelijk is dit te zien op de foto, waarop een water met steile oevers is afgebeeld. In dit geval zijn aan beide zijden zelfs twee schragen noodig om een behoorlijke verbinding met het land te krijgen. Het goede en stevige plaatsen dier schragen kost heel wat moeite en houdt het langste op van den geheelen brugslag.

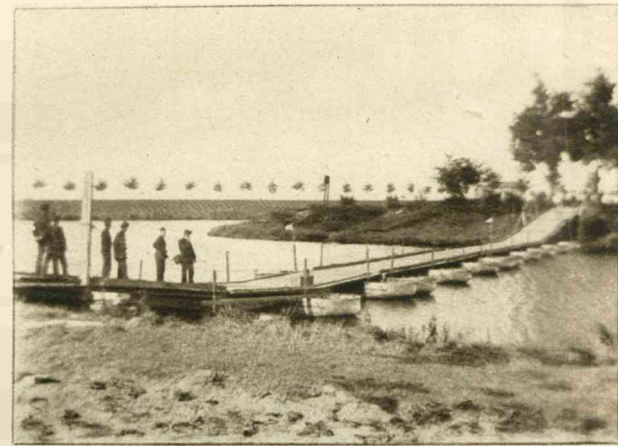
Ik zal de lezers natuurlijk niet vermoeien met de details van een brugslag. Nadat de commandant van den

Een pontonbrug met een doorlaat.

men ook de onderlinge afstanden der drijvende ondersteuningslichamen vergrooten, maar dan wordt de brug lichter en kan alleen infanterie en cavalerie met ééner overtrekken.

Zooals reeds gezegd werd, beschikt de *Varende Trein*

Water met steile oevers.

De wachten staan met hun nevenwachten aan dezelfde zijde van de brug en met de brugwacht in seingemeenschap en moeten bekend zijn met de standplaatsen der dekkingstroepen, voor eventueele hulp.

Door de stroomwachten wordt beslag gelegd op alle vaartuigen, vlotten, boomstammen enz., welke in het te bewaken riviergedeelte worden aangetroffen en deze voorwerpen, tenzij ze kunnen worden gebruikt, onschadelijk gemaakt. De brugwacht is belast met het onderhoud van de brug, het doorlaten van vaartuigen, het onderhouden van de gemeenschap met de stroomwacht en de technische veiligheid bij overgang van troepen. De politiewacht dient tot handhaving van de orde aan de toegangen der brug en in de onmiddellijke nabijheid daarvan. Ten einde steeds weder over pontonmaterieel te kunnen beschikken op een eventueel ander overgangspunt, moet een pontonbrug zoo spoedig mogelijk door een uit ander materieel worden vervangen.

Voor dit doel, alsook om op de groote rivieren over meerdere overgangspunten te kunnen beschikken, worden in oorlogstijd brugtreinen gereed gehouden, geconstrueerd met op de rivieren voorkomende schepen als ondersteuningslichamen en met gedeeltelijk voorbereid en opgelegd materieel, aangeduid met de naam van *schipbrugmaterieel*.

Onze pontonniërs bestaan grotendeels uit schippers, die dus van jongs af aan gewend zijn op het water te verkeer en men heeft hen dan ook maar bezig te zien om er van overtuigd te wezen, dat het leggen van bruggen bij ons in goede handen is.

UIT SERVIË EN MONTENEGRO

DE MONTENEGRIJNSCHE ARTILLERIE.
Montenegrijnen, bezig zijnde met het laden van een hunner groote kanonnen.

VOOR DEN VIJAND VERBORGEN.
Een verdekt opgesteld kanon der Montenegrijnen.

VOOR HUN GEVALLEN BLOEDVERWANTEN.
Servische vrouwen helpen de mannen om de graven, waarin hun gevallen helden ter aarde zijn besteld, zoo netjes mogelijk in orde te brengen.

EEN MONTENEGRIJNSCHE UITKIJKPOST.
Vanuit den boom wordt de uitwerking van het geschut waargenomen.

IN WINTERKLEEDIJ.
Een groot gedeelte van de Montenegrijnen heeft zich voor den winterveldtocht van schapevachten voorzien.

UIT HET KAMP DER GEALLIËERDEN

GENERAAL DE MAUD'HUY,
Commandant van de Noordelijke Fransche
legerkorpsen.

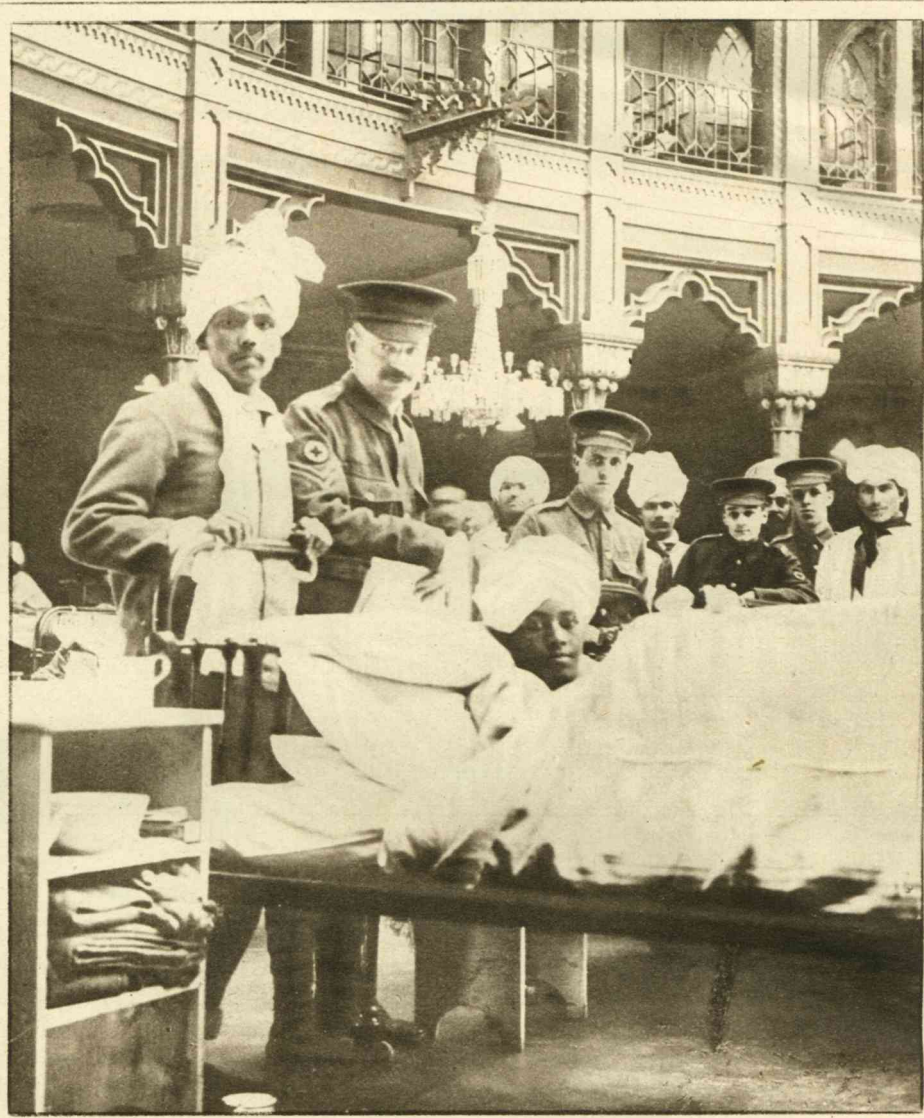
VAN HET FRANSCH FRONT.
Een loopgraaf van de eerste linie, beschermd door prikkeldraad.

GESNEUVELD.
Bruno en Konstant Garibaldi, (links op de foto) die
als vrijwilligers in het Fransche leger hebben dienst-
genomen en gesneuveld zijn.

BELGEN EN ENGELSCHEN TE VEURNE.
Nooit heeft het oude Veurne, dat op het oogenblik eigenlijk de hoofdplaats van België is,
zulke groote legermassa's zien doortrekken als in de laatste maanden.

GEWONDE GHURKA'S.
In het hospitaal te Brighton worden verscheidene Ghurka's verpleegd, die in den strijd op
het Continent verwondingen hebben opgelopen.

VERDEDIGERS VAN FRANKRIJK.
De veelgenoemde Alpenjagers hebben het Fransche leger reeds vele diensten bewezen en het
is dan ook niet te verwonderen, dat de Franschen zeer trotsch zijn op deze mannen.

DE ENGELSCH VELDPOST.
Dagelijks brengen de auto's de per boot aangekomen brieven naar de manschappen
aan het front.

AAN EN OVER DE BELGISCHE GRENS

GRENSBEWAKING.

Aan de Hollandsch-Belgische grens bij Roozendaal. De Hollandsche en Duitse wachtposten zijn slechts eenige meters van elkander verwijderd.

ONDER EIGEN DAK.

Dat wij in ons land Belgische vluchtelingen hebben, weet iedereen, maar dat er in ons land Belgen zijn, die op eigen bodem en onder eigen dak wonen, was nog niet zoo bekend. Aan de Hollandsch-Belgische grens staan een groot aantal goederenwagens, die den Belgischen Staat behooren, op Hollandsch grondgebied vóór een stootblok, zoodat zij niet verder ons land in kunnen en de Duitschers mogen de wagens daar niet weghalen. Onze foto toont een aantal der wagens met bewoners.

GESNAPT!

Hollandsche douanen houden een smokkelaar aan, die onder in een kar met visch blikken met petroleum verborgen had en die zoo naar België wilde brengen.

GRENSBEWAKING.

Een Würtembergsche wachtpost bij Stroo-brugge, (België).

HET GRENSVERKEER.

Het onderzoek van uit België naar Holland gaande karren in een Belgisch-Hollandsch grensplaatsje.

IN BELGIË.

Uhlanen bewaken de stallen waarin hun paarden zijn geborgen in een plaatsje aan de Hollandsch-Belgische grens.

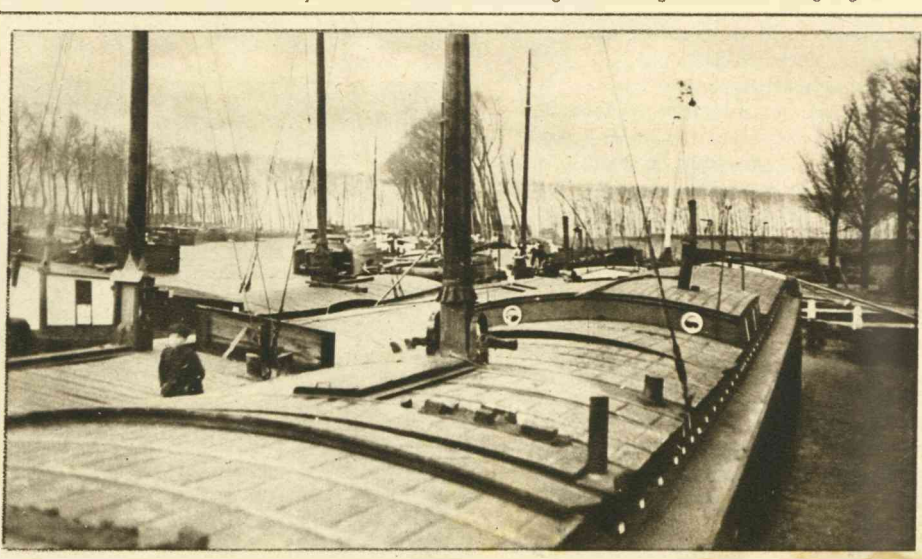
DE REQUISITIE'S.

Een stal op Hollandsch grondgebied, waarin de Belgische boeren hun vee gedreven hebben, teneinde het niet in beslag te doen nemen. De stal is zóó vlak bij de grens, dat men de draadversperring die de grens aangeeft, naast den stal kan zien. De boeren zijn evenwel door de Duitschers genoodzaakt geworden alles terug te gaan halen.

GRENSVERSERRING.

Uhlanen in een Belgisch plaatsje nabij de Hollandsche grens. De weg naar Holland is op primitieve wijze door een ladder versperd.

GEVLUCHT.

De haven van Sluis (Holland), waarin 78 Belgische schepen liggen, die gevlucht zijn.

ONTMASKERD.

Schets uit de voorgeschiedenis van dezen oorlog
door PRISCIAAN.

De deutsche minister van Oorlog, Graaf von Falkenhaube, zat in een club-fauteuil in zijn luxueus gemeubeld studeervetrek en trok woedend aan zijn geurige havana. Hij was zoozeer in zijn gedachten verdiept, dat hij niet hoorde hoe de deur zacht geopend werd en Bruno von Spamer, zijn secretaris, binnentrad.

Hoewel nog geen dertig jaar oud, mocht Bruno zich verheugen in de sympathie van zijn chef en bezat hij diens volkomen vertrouwen. De zekerheid van dit bezit schonk den jongeman waarschijnlijk den moed thans de kamer van den minister binnen te treden en hem te storen voor een strikt particuliere aangelegenheid. Hij wilde hem namelijk de hand van zijn eenige dochter Hermine vragen.

„Zoo, je komt net van pas,” zei de minister, terwijl hij den binnenkomende aanzag. „Ik wilde je meedeelen, dat ik op reis ga.”

„Op reis!” herhaalde de ander op verbaasden toon. „Op reis in deze ernstige crisis? En hoe moet het gaan met de plannen omtrent het nieuwe steilvuurgeschut?”

„Het is juist dit nieuwe geschut, dat mij op reis doet gaan. Luister, Von Spamer, ik voel mij ongevoelen zenuwachtig. We zijn omringd door spionnen en ik heb een vermoeden dat Rusland er de lucht van gekregen heeft hoe Krupp ons plannen gezonden heeft van het nieuw soort reuzenmortieren. Het is noodzakelijk dat ik er den Keizer over spreek. We gaan dus naar Homburg waar hij vertoeft. Het moet echter een ontspanning heeten en daarom gaat Hermine ook mee.”

„In orde,” antwoordde Von Spamer. „Ik zou u echter nog graag even over een particuliere zaak spreken: Hermine en ik vragen uw toestemming voor ons huwelijk?”

„O zoo, is het dat! Welnu, we zullen er later nog eens over spreken, doch zet de liefde nog zoo lang uit je hoofd tot we deze zaak veilig en wel tot een goed einde gebracht hebben. Eerst oorlog, dan trouwen! Gewoonlijk is het net andersom. Doch we willen hopen, dat dit bij jou het geval niet is. Je kunt gaan!”

Bruno verliet de kamer en liep het huis door op zoek naar Hermine, die hij op de veranda lezende vond.

„Heb je het papa gevraagd?” vroeg zij nieuwsgierig.

„Ja, maar we moeten nog een oogenblikje wachten. We gaan morgen alle drie naar Homburg.”

„Naar Homburg? Waarom?”

„Om te spelen. We willen ons geluk eens beproeven aan de speeltafel.”

„Och, foei, Bruno! Ik ga niet mee! Ik vind het afschuwelijk!”

„Kom dan maar niet te dicht bij het Casino, kind! En nu laat ik je alleen, want we moeten ons beiden reisvaardig maken.”

Den volgenden morgen verliet minister Von Falkenhaube met dochter en secretaris Berlijn, om zich naar Homburg te begeven. Ze kwamen daar zonder wedervaren aan en stapten af in hotel „Russischer Hof”. Het was druk in de mondaine badplaats, waartoe de aanwezigheid van den keizer niet weinig bijdroeg.

Den tweeden dag van hun verblijf, toen het drietal in de hal hun thee dronk en naar het dagelijksch concert luisterde, werd de minister aangesproken door een langen heer, met zwart krullend haar, zwarten baard en donkere schitterende oogen.

„Heb ik niet het genoegen, graaf von Falkenhaube te ontmoeten? Ik ben graaf Konya uit Polen, die de eer genoot u een enkelen nacht tot gast te hebben tijdens de najaarsmanoeuvres, verleden jaar.”

„Ha ja, nu herinner ik mij!”

De beide mannen schudden elkander hartelijk de hand.

„Het doet me genoegen u weer te ontmoeten,” zei de minister. „Logeert u ook in dit hotel? Ja? dan zullen we gelegenheid hebben de aanvankelijke kennismaking te hernieuwen en meer duurzaam te bevestigen.”

Hij wierp Bruno von Spamer een blik toe, die moest te kennen geven dat hij er prijs op stelde den poolschen edelman in den kring te zien opgenomen. Bruno was hiermede volstrekt niet ingenomen; instinctief voelde hij een afkeer tegen dezen man, een afkeer die nog toenam, toen hij een paar maal een blik van brutale bewondering had opgevangen, die de Pool zijn beminde toewierp.

De minister was echter zeer met den nieuwen vriend ingenomen, met wien hij meermalen op de wandeling werd aange troffen.

HET TWEDE AMSTERDAMSCH KUNSTENAARSFEEST.
Een groep van hoofdpersonen die tot het welslagen van het kunstenaarsfeest meewerkten.

IN BELLEVUE TE AMSTERDAM
heeft de vorige week het tweede kunstenaarsfeest plaats gehad. Een souper, dat tot vroeg in den morgen duurde, besloot het gezellig samenzijn.

L. F. BOURGONJON.
heeft na 31 jaar als leeraar in het beeldhouwen aan de Quellinusschool te Amsterdam verbonden te zijn geweest, zijn ontslag gevraagd, wat hem op de meest eervolle wijze is verleend.

VOOR HET KON. NATIONAAL STEUNCOMITÉ.
Zaterdag 16 Januari is in een der zalen van den Kunsthandel Frederik Muller & Co. te Amsterdam, een tentoonstelling geopend van zeer uiteenlopenden aard. De toegang tot de tentoonstelling is gratis, doch in de zaal is er een collecte-bus voor het Nationaal Steuncomité.

Wat de zaak bedenkelijker maakte: Hermine verborg het voor haar aanstaande niet, dat ook zij den zwartoogigen Pool een groote bewondering toedroeg. Hij was een schitterend causeur en wist zich zoo beminneijk aan haar voor te doen, dat zij Bruno geheel verwaarloosde. Hermine wandelde veel met den vreemdeling in den tuin van het hote en eens zag Von Spamer hoe hij, het meisje met een brutalen blik omvattende, haar een kus op de hand drukte.

Het hielp niet of Bruno protesteerde en zich boos maakte, Hermine scheen geheel onder den invloed van den Pool te geraken.

Dit moest tot een crisis leiden en die liet dan ook niet lang op zich wachten.

Zij waren nu ruim een week in Homburg en bijna iederen dag dineerde graaf Konya met hen samen. Het was na afloop van een diner, dat de Pool zich tot den minister wendde met de woorden:

„Vergeef mij mijn overhaasting, mijnheer, maar uw dochter heeft er van morgen in toegestemd mijn vrouw te worden, vooropgesteld dat u tegen onze verbintenis geen bezwaar hebt.”

Graaf Von Falkenhaube zag den spreker verwonderd aan, Bruno echter was doodsbalek geworden en klampte zich krampachtig aan de tafel vast. „Wat zeg je daar,” hijgde hij. „Je bent gek! Zij is reeds met mij verloofd. Hermine, om des hemelswil, zeg toch de waarheid!”

Het meisje, de oogen strak op den Pool gericht houdende, zei geen woord, doch haar lippen beefden.

„Wat ik zeg is de waarheid,” antwoordde de Pool koeltjes, „niet waar Hermine.”

„Ja, dat is waar,” fluisterde zij.

Von Spamer stond met een ruk op van zijn stoel en verliet de kamer. Hij moest frissche lucht hebben, en ging naar de veranda waar hij rusteloos heen en weer liep, terwijl het zweet hem van het gelaat gutste.

Zoo wandelde hij op en neer, misschien een uur, misschien langer, hij wist het niet, toen hij graaf Konya met Hermine zag uitgaan. Een plotselinge ingeving deed hem besluiten het paar te volgen. Waar gingen ze heen? Dat wilde, dat moest hij weten!

Onopgemerkt door beiden hield hij hen op een afstand in het oog en zag hen na een kwartier het Casino binnentreden. Zij liepen de prachtig ingerichte hal door en traden een der speelzalen binnen.

Wat moest dat beteekenen? Zijn meisje, dat zoo'n afkeer van spelen had, wat deed zij in dit speelhol?

Met verwilderd gelaat en bloeddoorloopen oogen sloop Von Spamer hen na. Hij zag Hermine en den Pool aan een der tafels plaats nemen. De croupier keek even op, doch het was voor hem niets ongewoons dat elegante jongedames zich aan zijn tafel neerzetten, om heur geluk te beproeven.

Als in een mist zag Von Spamer voor zijn benevelde oogen, in het gewirwar der schitterende menigte, zijn meisje haar handschoenen uittrekken, haar taschje openen en er een goudstuk uithalen. De Pool boog zich tot haar over en Bruno hoorde hem zeggen: „Zet op vier!”

Zij gehoorzaamde werktuiglijk, zonder een woord te spreken, en na een paar seconden kondigde de croupier aan, dat vier gewonnen had. De Pool krabbelde snel iets op een papiertje en zeide haar toen twee goudstukken op twaalf te zetten. Binnen weinig tijds lag reeds een groote stapel goud voor haar.

Zij scheen evenwel ongevoelig voor haar geluk. Zwijgend, onbewogen, als een sphinx zat ze daar en volgde slechts de bevelen op van den man aan haar zijde. Een enkelen keer verloor zij, doch dan volgde weer een reeks van successen, die den goudhoop aanmerkelijk deden toenemen; niets was evenwel in staat een glimp van belangstelling, veel minder vreugde op haar gelaat te tooveren.

Plotseling stond ze op en met een resoluut „ik speel niet meer!” schoof zij den goudstapel en het bankpapier naar haar metgezel.

„Je had buitengewoon geluk, dertig duizend mark gewonnen,” zei Konya, terwijl hij het bankpapier in zijn portefeuille borg. Het meisje antwoordde niet, maar keek in de richting waar Bruno zich bevond. Deze schrok! Zijn meisje staarde hem een oogenblik aan, maar herkende hem niet. Niets scheen ze eigenlijk te zien; ze stond daar met bevende lippen en een afwezigen raadselachtigen blik in haar oogen. Deze blik openbaarde hem alles! Zij wist niet waar ze was, ze wist niet wat ze deed, ze was het willoos werktuig van een schurk: zij bevond zich in hypnotischen toestand.

Bevende over al zijn leden volgde Bruno hen, toen zij het gebouw verlieten. Hij zag hen in een rijtuig stappen en in de richting van het hotel weggrijden.

Toen Von Spamer het „Russischer Hof” weer binnentrad, vond hij graaf Konya met den minister in druk gesprek; Hermine was echter nergens te zien. Hij slenterde den tuin in en vond haar eindelijk op een stil

plekje. Zij had daar op een rustieke bank plaats genomen en snikte of het hart haar breken zou. Hij naderde haar behoedzaam en zich naast haar neerzettende, sloeg hij zijn arm om haar heen.

„Waarom heb je beloofd zijn vrouw te worden?” vroeg hij.

„Zijn vrouw! Van wien?”

„Van den Pool!”

„Grote hemel! Bruno, vertel me toch wat beteekent dat alles? Ik droomde dat ik beloofde hem te trouwen, dat hij mij toen meenam naar de speelzaal en dat ik een groote som gelds won. Maar dat kan toch niet waar zijn?”

„Het is waar,” antwoordde hij zacht.

Zij sloeg de handen voor het gelaat en brak opnieuw in snikken uit.

„Zeg mij alles wat je weet,” begon ze eindelijk weer. „Ik kan 't niet gelooven en toch zeg je dat het geen droom is. Hij betooft mij, ik voel mij totaal willoos als hij in mijn nabijheid is. Zijn zwarte oogen branden mij in de ziel, en de hersenen. Maar jij weet toch, dat ik met niemand trouwen wil dan met jou, met jou alleen!”

„Ik weet het, lieveling,” antwoordde hij. „Maar ik weet ook, dat hij een bovennatuurlijke macht over jou bezit. Een van jullie beiden moet dus zoo spoedig mogelijk deze plaats verlaten. Ik zag je dezen middag in het Casino. Je zette je eigen geld in en won. Je won dertigduizend mark, die Konya bij zich stak. Had je verloren, ik twijfel er aan of hij je verlies zou hebben betaald.”

„Dertigduizend mark?”

„Ja, ga nu naar je kamer, liefste, en ter ruste! Ik zal hen vertellen dat je niet wel bent en intuschen met den Pool afrekenen.”

Hij geleidde haar naar binnen en ging toen de stad in naar het telegraafkantoor. Daar verzond hij een telegram in cijferschrift naar het hoofdbureau van den Geheimen Dienst met verzoek om inlichtingen omtrent den poolschen graaf Konya.

Het was tegen souptijd dat Von Spamer terugkeerde. Zijn mededinger zat reeds met den minister aan tafel.

„Je bent laat,” zei graaf Von Falkenhaube min of meer scherp.

„Het spijt mij, ik was niet wel en heb een kleine wandeling gemaakt.”

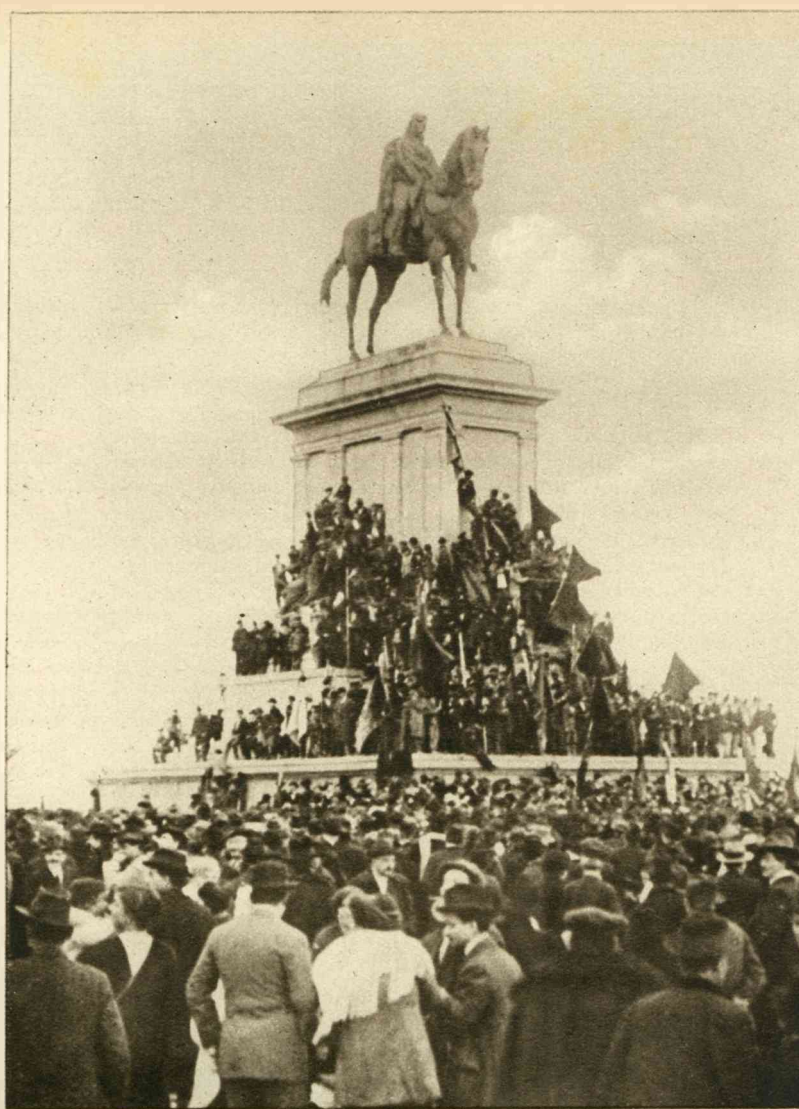
Met moeite werkte hij de spijzen naar binnen en toen het souper was afgeloopen, bleven de minister en de Pool nog wat onder het genot van een sigaar bijeen en begonnen een partij schaak te spelen. Von Spamer vroeg echter verlof zich naar zijn kamer te mogen begeven wegens hoofdpijn.

„We gaan morgen naar Berlijn terug; graaf Konya maakt de reis met ons mede. Wil je morgen vroeg voor onze afreis zorgen?”

„Tot uw dienst. Goeden nacht!”

Hij ging evenwel niet naar bed, maar begaf zich naar buiten in de koele avondlucht. Hij wandelde het terras op en neer, en pijnigde zich de hersenen om een middel te vinden den Pool te ontmaskeren. Hij kon echter geen enkel bewijs bijbrengen om zijn beschuldiging te staven.

Rusteloos liep hij op en neer. Wat moest hij doen? Hoe zou hij handelen? Daar komt opeens de vraag in hem op: zou Hermine het eenige slachtoffer wezen? Wat? — een rilling vaart hem door de leden. Als . . . als hij den minister eens hypnotiseerde en hem het geheim van het mortier ontstalt?

HET SNEUVELN VAN DE TWEE GARIBALDI'S.
Na het bekend worden van het sneuvelen van den tweeden Garibaldi in de Fransche gevechtlinie, verzamelde zich bij het Garibaldi-monument te Rome een groote menigte, die een geestdriftige betooging hield.

Impulsief, zonder zich nauwkeurig rekenschap te geven van zijn handeling, loopt hij het gebouw langs. Daar zijn de vertrekkende van den minister. Het raam is iets te hoog om in de kamer te kunnen zien, doch er bevinden zich spaliere van rozen langs den muur. Hij klimt hierop totdat hij door een spleet van de overgordijnen in de hel verlichte kamer zien kan.

En nu ziet hij beide mannen tegenover elkander, aan een klein speeltafelje gezeten, op een elboogafstand van elkaar. De Pool kijkt met groen schitterende oogen den minister in het starre bleke gelaat.

De minister zit onbeweeglijk, de oogen wijdgeopend; hij is in hypnotischen slaap. De minister heeft een blad papier voor zich en teekent hierop met een vulpen met koortsachtige haast verschillende lijnen en cijfers.

Von Spamer heeft genoeg gezien. Hij laat zich voorzichtig op den grond zakken en begeeft zich zoo gauw mogelijk naar de appartementen van den minister.

Onder het uiten van een verontschuldiging treedt hij de kamer binnen. De minister zit met droomerige oogen naar

Zich zelven uitscheldende voor een overspannen lummel, liet hij zich in het gras aan den oever neervallen. Zijn eerste werk was nu zijn pijp te stoppen, daarna maakte hij zijn vischgerei in orde en wierp den snoer in het water, en terwijl hij daar zat, stil rookende en starende op zijn dobber, zag hij in gedachten het schoone meisjesgelaat weer voor zich. Hij werd uit zijn mijmeringen wakker geschud door het geloei van een koe in de weide aan de overzijde; toen weder naar zijn dobber ziende, bemerkte hij dat deze van de oppervlakte verdwenen was. Hij haalde nu den hengel op, doch voelde dat dit niet gemakkelijk ging. De haak scheen vast te zitten.

„Zeker in dat verwenschte wier vastgeraakt,” mopperde Pendergast. „Dat kost me een eind snoer en een haak.”

Zeer verwonderd was hij evenwel, toen hij aan den sterken snoer, die niet brak, in plaats van wier een klein onregelmatig vastgebonden leeren pakje uit het water omhoog trok. Zijn verwondering nam evenwel nog toe, zoodra hij het pakje had geopend en hierin een eigenaardig gevormden sleutel, en een lederen taschje vond dat een geschilderd miniatuur-portretje bevatte.

„Dat overtreft zelfs mijn stoutste gedachten,” mompelde Pendergast voor zich heen, terwijl hij den sleutel en het taschje met het miniatuur in een zijner zakken borg. „Droomen is toch geen bedrog, ten minste in dit geval niet. Ik keer dadelijk naar Londen terug, en zal daar de meening van een expert vragen; wellicht weet hij dit raadsel op te lossen.”

En de daad bij het woord voegende, pakte hij zijn vischgerei bijeen en keerde naar Bradport terug. De verrassingen waren echter nog niet ten einde, want na een eindweegs teruggewandeld te zijn, kwam hem een dogcart achterop rijden bestuurd door een jonge dame. Het meisje keek hem aan en hij — bleef staan, sprakeloos, met opengeperden mond en oogen: in de dogcart zat de jongedame van het portret!

Een oogenblik was hij als verlamd door de opeenvolging

het schaakbord te staren, terwijl de Pool iets in zijn borstzak steekt. Voor een oningewijde is het alsof beiden over een nieuwen zet peinzen.

Von Spamer treedt op de speeltafel toe en werpt zich op het onverwachtst op den Pool. Deze, op dien aanval allerminst voorbereid, valt van zijn stoel op den grond met den ander bovenop zich. De Pool is de sterkste, maar Von Spamer geeft zijn krankzinnige woede een verdubbelde kracht. Na eenige vergeefsche pogingen gelukt het hem den Pool het papier te ontrooven. Daarna hem een krachtigen stomp tusschen de oogen toedienende, die den ander doet suizebollen, springt hij op en steekt het noodlottige papier in brand.

De minister was opgestaan en keek zijn secretaris aan met een gezicht waarop verwondering en woede om den voorrang streden. „Wat beteekent deze belediging van mijn gast?” riep hij uit.

„Uw gast is een gevaarlijk sujet en daarom heb ik hem aldus behandeld,” antwoordde Von Spamer. „U heeft daar straks geslapen, maar uw slaap was niet natuurlijk. In uw hypnotischen toestand heeft u de plannen der nieuwe 42 cM. mortieren geschetst, die uw gast in zijn portefeuille geborgen had, voor hij u uit uw slaap wekte. Op dezelfde wijze heeft hij Hermine een trouwbelofte afgedwongen en haar genoodzaakt in het Casino te spelen met haar eigen geld, terwijl hij zich van de winst heeft meester gemaakt. Onnoodig te zeggen dat mijnheer de graaf (als hij dit werkelijk is) geld nodig had om zijn schulden hier te betalen.”

De minister uitte een kreet van afschuw, en terwijl hij zich tot den Pool wendde, die zich, nog half versuft, oprichtte, werd er aan de deur geklopt.

Von Spamer begaf zich er haastig heen. Het was een kellner.

„Een telegram voor u, mijnheer.”

Von Spamer scheurde ze open en las: „Konya, poolsch graaf, gesignaleerd als verdacht in russischen spionnedienst te zijn.”

De Pool sloop naar de deur en wierp een blik vol haat en verbeten woede op Von Spamer.

„Als je van mij een raad wilt aanvaarden,” zei Von Spamer op ijskoude toon, „verlaat dan nog heden Homburg. Morgen zou het misschien te laat zijn.”

Graaf Konya scheen dezen raad verstandig genoeg te vinden om hem onmiddellijk op te volgen.

„Wat een geluk, dat de oorspronkelijke door den keizer goedgekeurde plannen reeds met een geheimen koerier door mij naar Krupp verzonden waren,” zei de minister den volgende morgen aan het ontbijt. „Voor alle zekerheid heb ik telegraphisch bericht gevraagd en zoo juist de tijding ontvangen, dat de plannen in goede orde ontvangen zijn. En nu, Bruno geloof ik, dat ik je mijn dankbaarheid niet beter kan toonen, dan door „Ja” te antwoorden op een vraag, die je me deed voor we Berlijn verlieten.”

„Zeker niet,” antwoordde Von Spamer, „ten minste als Hermine nog van het zelfde gevoelen is.” Toen het meisje naar zich toetrekken, vroeg hij: „Wil je mijn vrouw nog worden, Hermine?”

Ze antwoordde niet maar boog het hoofd; toen, een stukje van Bruno's brood afbrekende, stak ze dit in den mond, en hij wist dat hij zijn antwoord ontvangen had.

EEN SCHADUW UIT HET VERLEDEN

(Vervolg).

Reeds een week lang had Pendergast te Bradport doorgebracht zonder iets merkwaardigs op te merken. Hij amuseerde zich evenwel zoo goed, dat hij besloot nog een week te blijven, ten minste als ongeduldige uitgever hem niet noodzaakten naar de stad terug te keeren. Vaak als hij, een liefhebber der hengelsport, aan een of anderen stroom op zijn dobber staarde, kwam hem zijn vreemden droom in de gedachten en in de rookringen die langzaam uit zijn pijp opstegen zag hij de beeltenis van het mooie jongemeisje.

De eene dag na den ander ging intusschen in ontspanning voorbij, zooals de vorige dagen, en reeds was hij besloten over een viertal dagen weer naar zijn woonplaats terug te keeren, wel een weinig ontgoocheld en min of meer boos op zichzelf dat hij, de nuchtere jongeman, zich door een droom uit zijn evenwicht had laten slaan, toen hij op een morgen langs een vaart liep die hem zeer bekend voorkwam, niettegenstaande hij zeker wist hier nimmer te voren geweest te zijn. Hij keek verbaasd in het rond en zag toen aan den graskant aan de overzijde een leeg biscuitblikje liggen. Nu schoot hem opeens, als een lichtstraal, te binnen, waarom deze omgeving hem bekend was: het was de plek uit zijn droom.

Een schok voer hem door de leden. — Dus toch!

„Zouden de dingen hun loop hebben?” Hij keek den weg af, half verwachtdend den zeventiende-eeuwschen grijsaard te zien aankomen en was dit werkelijk gebeurd, dan ozu Pendergast nauwelijks verwonderd zijn geweest. Geen levend wezen was er evenwel te zien.

der verrassende feiten; een oogenblik slechts, want dadelijk daarop wierp hij hengels, vischben en al wat hem in zijn loop belemmeren kon op den weg neer en holde het rijtuigje na, luid roepende.

De jonge dame, dit hoorende, keek om en hield de teugels in. Buiten adem bereikte Pendergast de dogcart en het duurde eenige oogenblikken alvorens hij een woord kon uitbrengen. Zoodra hij evenwel bij adem was, kwam het in hem op welk een mal figuur hij maakte. Eerst nu begreep hij hoe moeilijk het was deze vreemde jonge dame duidelijk te maken, waarom hij zich zoo zonderling had aangesteld. Zou het meisje hem niet voor krankzinnig houden?

„Wenscht u mij te spreken, mijnheer?” vroeg ze eindelijk, verbaasd over zijn stilzitten. „Ik heb niet veel tijd!”

Nu vond Pendergast zijn spraak terug.

„Ja,” antwoordde hij gejaagd. „Ik heb u gezien vroeger . . . dat wil zeggen in een droom . . . een . . . de man kwam bij mij . . . ik . . . oh . . . ik kan dat hier niet uitleggen, maar,” hij tastte in zijn jaszak, en haalde er het portret uit te voorschijn, „kijk, hier, behoort dit aan u?”

Ze beschouwde verwonderd de kleine geschilderde beeltenis, terwijl een bloos haar wangen kleurde.

„Vreemd,” zei ze eindelijk, „heel vreemd! Waar heeft u het gevonden?”

„In den vliet daarginder,” antwoordde Pendergast. „Zeker gestolen uit uw huis?” ging hij vragend voort.

„Neen,” hernam zij. „Het is niet mijn portret en het is ook niet mijn eigendom.”

„Maar,” protesteerde onze novellist, „de beeltenis is sprekend de uwe. Het moet toch uw portret zijn!”

„Ik moet u beschamen,” antwoordde zij lachend, nadat ze het miniatuur nog eens aandachtig ook van achteren bekeken had. „Ziehier,” vervolgde zij, over de dogcart heenbuigende en hem de achterzijde toonende. „Het is geteekend en gedateerd. De datum is nog zichtbaar, 1631, maar de naam is bijna uitgewischt.”

(Wordt vervolgd).

HET KUNSTENAARSFEEST TE AMSTERDAM

(TEKENINGEN VAN PIET VAN DER HEM)

in mijn nabijheid hoonde iets van een rijkard en van een naald die door het oog van een kameel gaat...

brengen, en de Vlaamsche lente stoeide opnieuw in het door allen, (zittend nu weer) meegebalkt refrein:

Van Kletter Klabetter van klep, klep, klep
In 't land van Rupelmonde.
Eén Kermis maar
In heel het jaar,
En zoenen is geen zonde...

Ze is weer voorbij, de dierbare gebeurtenis van het Kunstenaarsfeest in „Bellevue”. Jammer, jammer, want het was een respectabele gelegenheid om den somberen hedendaagschen mensch eens voor een avond, eens voor een nacht weer in zijn humeur, in zijn sas, in zijn schik, in zijn weinig gefrequenteerden knollentuin te brengen. Want, eilacy, de gelegenheid om allerhande achtbare beroemdheden op éénen avond, bijna tegelijk, te hooren

en te zien; om te midden van „artisten” (die fenomenen) te soupeeren; om te midden van, ja met deze verheven personen te walsen, te steppen (one en two), te bostonnen en den tango te volvoeren, — ah, deze gelegenheid is te Amsterdam niet overweldigend groot. Of liever, ze bestond heelemaal niet vóór de heer N. H. Wolf haar bood. Deze heer Wolf, kunstcriticus en redacteur van het weekblad „De Kunst” heeft de kunst verstaan met een generalen staf van uitnemende kunstenaars nu en dan een kunstavond te organiseren voor kunstenaars en profanen. En het loopt. Het liep. En zal altijd wel loopen. „Bellevue” op de Leidsche kade kon nauwelijks de menigten van bezoekers bevatten. Met hoopjes kwamen ze aanzetten, en als ik u daarbij zeg, dat het avondtoilet verplicht was, dan kunt ge u zeker wel voorstellen, dat de bezoekers bij hun aankomst door een heel cordon van nieuwsgierigen gingen. In het heldere portieklicht wemelde het van schoone kleuren en vormen, wat de dames aangaat; en wat de heeren betreft: zwart en wit; ook zij, evenals de dames gedecolleteerd, maar uit kuisheid was hun décolleté opgevuld met een wit overhemd, zooals het gebruik dat wil. Gapend gluurden de nieuwsgierigen naar dezen stoet, die uit rijtuig, taxi, auto de maître of bakkie op den molligen looper gleed. (zoo glijden prijzige kleinnoodiën uit gewatteerde étui's op het fluweelen toonbankkleed bij den juwelier).

Nauwelijks bekomen van schrik en bewondering over deze onze beeldspraak, gaan wij al weer verder met ons relaas.

Het volk op het trottoir, ter weerszijden van den edelen looper, vergaapt zich dus aan den „rijkdom”, zooals het met een betekenisvol verzamelwoord u en mij noemt, wanneer we onze beste bullen hebben aangeschoten. Bij mijn doortocht ving ik uit den mond van een loopjongen de realistische opmerking op, dat 't „geen kattendrek” was, en een blijkbaar zeer belezen individu

Het volgende tafereel verplaatst ons in een zaal, niet overbodig onaangenaam gedecoreerd, fel verlicht als een heldere zomermiddag, en, evenals zoo'n middag versierd met liefelijk plantengroen. Aan tafels zaten de gasten; ze zaten en wekten bewondering. Een zee gewoon, een zee van beminlijke stoffen, als zijde, tulle, satijn, mouseline, voilà, en wat niet al, een liefelijk roze woud van bloote halzen, armen, puntstukjes van ruggen, een wereld vol glimlachjes, een levende, en zich in dat leven verheugende, reusachtige etalage van een onoverzienbaar modemagazijn. En daartusschen de heeren, met hun witte plastrons in hun zwarte smokings en rokken; het was een overweldigend aantal, men wist al niet wie meer rokken droegen, de mannelijke of de vrouwelijke feestelingen. Het was keurig, in één woord. Voegt men hierbij een vijftigtal welverzorgde kellners, eveneens in rok en wit plastron, dan kunt ge u zonder twijfel de ijselijke vergissingen, waartoe zoo iets aanleiding gaf, wel eenigs-

zins voorstellen. Om kort te gaan, menig heer werd in den loop van den avond met den oneerbiedigen uitroep „aanneme” begroet, en zulks niet zonder de schandaliseerende hilariteit zijner omgeving.

Van halfnegen tot middernacht werd in deze zaal, de concert-en-theater zaal, een kostelijk programma afgewerkt. Uitnemende muziek werd er ten beste gegeven. luimige en niet luimige voordrachten en verzen werden „gezegd”; snoezige Biedermaiersche, en meer hedendaagsche poëtische en zinvolle dansen werden vertoond; befaamde zangers gaven het beste van hun repertoire belangeloos en met kwistigen mond hier voor de goede zaak ten beste, die eigenlijk heelemaal geen zaak, maar gedeeltelijk zelfs een philanthropische onderneming was, voor een kunstbroeders-steunfonds.

Tijd, en eerlijk gezegd ook de plaatsruimte ontbreekt mij om U een overzicht van de weergelooze verscheidenheid te geven, welke de kunstenaars aan prestaties offereerden tot algemeen genoegen van het publiek en tot vriendelijk leedvermaak van hunne kunstbroeders en -zusters daaronder, die nu zelf als dood-gewoon publiek ook eens zaten te luisteren en voor een keer zich eens lekkertjes zelf niet hoefden uit sloven. Onder de uitmuntende medewerkers moet ik echter even mijn Vlaamschen vriend Hullebroeck vermelden, die, als altijd zijne toehoorders tot geestdrift en het meezingen van zijn refreinen wist te vervoeren.

Een Hollandsch lied, „Rood, wit, blauw” geheeten, eene beleefdheid aan ons volk, werd nameloos toegejuicht; vele zinspelingen naar het bekende Vaderlandsche recept wekten de ontroering der toehoorders, en bij het refrein „Je Maintiendrai” was menig schoon oog in de zaal vochtig, al zeg ik het zelf; het werd dan ook met enthousiasme en kennis van zaken gezongen; ook „De Vlaamsche leeuw” liep daarna goed van stapel (voor zoover je dat van een leeuw zeggen kunt,) en wie niet te lui daarvoor waren, stonden daarbij van hun stoel op. Het genoeglijke „Tineke van Heule, liever dan een freule, kwam de vaderlandslievende geesten weer tot rust

Als het programma in de theaterzaal was afgewerkt, toog men, erkentelijk voor het genotene, maar met nog veel genoeglijkheden — als bal, souper en cabaret — in het vooruitzicht, naar de andere zalen. De Cabaret zag er keurig, echt Parijsch uit. Menig schilderstuk, tekening, krabbel — bij elkaar een kleine tentoonstelling — was aan de met stemmige tapijten bedekte wanden opgehangen. Het was er recht genoeglijk intiem. Van de balzaal, welke naast de theaterzaal gelegen is en door breede doorgangen aan deze verbonden, is het meest werk gemaakt. Deze is door een commissie van bekende jonge Amsterdamsche schilders, onder leiding van G. W. Knap, gedecoreerd en vooral: beschilderd, geheel beschilderd. „Anachronistisch Cubistisch” is de stijl van deze verluchting. Of een verluchting is het eigenlijk niet zoozeer; een benauwdheid kon dit alles eerder heeten, maar dan een vermakelijke benauwdheid, een lollebolle nachtmerrie, een piezelierige verschrikkelijkheid.

Daarbij komt dat de cubistische schildering, dat is dus een schilderwijze in allerlei kleine hoekige onderdeelen, in blauw Delftsche kleur is uitgevoerd, wat bij de reeds door de voorstellingen gewekte benauwdheden nog de benauwdheid voegt dat de muren en pilaren van de zaal van blauw porceleinen scherven aan elkaar hangen en elk oogenblik in gruzelementen kunnen duvelen. De voorstellingen zijn kostelijk; de quasi-diepstzinnige symbolen zijn hier met een glatte genoeglijkheid door deze gezellige schilders neergegeloofd, dat de droogste, saaiste moppentrommel van een moralist zijn lachen nu eens lekker niet houden kan. Vanaf den nederigen vloer tot de hoogste verhevenheden zijn die schilderijen aangebracht, en al deze voorstellingen zijn me uitgelegd. Alles betekent iets, of niets, zooals ge wilt. En toen men het mij verklaarde, begreep ik alles, en tevens begreep ik er ook niets van. Het is een chaos van alleraangenaamsten nonsens.

Voor hen, wier zenuwen dezen aanblik niet duurzaam verdragen kunnen, — en ook voor de anderen — zijn er in het rond een soort van veranda's gebouwd, met stoelen en tafels ter verpoizing. Tusschen de blauw Delftsche scherven-pilaren hangen zoo waar ook nog portretten-caricaturen der schilders zelf, als uithangborden van even zoovele schouwplaatsen der leutigheid.

En middenin prijkt een met bonte lange linten behangen lichter, breeduit te midden dezer zinsverbijsterende symbolen, als het symbool van „wie het breed heeft laat het breed hangen.”

En dat deden er velen dien avond en nacht te midden der lustige omgeving. Er werd gewalst en gehuppeld, gepuppeld en gesoupeerd en gefirt in alle eer en deugd, er werd gegeten, gedronken, en gefoven dat het een aard had, en een heel genoeglijken aard ook; en ruzies, die er heel niet zijn geweest, werden ijverig afgedronken in het publiek, afgekust in het clandestiene. In één woord, of liever in een paar woorden meer: het was er best, bovenste best op het kunstenaarsfeest in Bellevue. We zullen het eens hervatten. En wel op 13 Maart, maar dan gecostumeerd, dat is weer eens wat anders.

Panorama

GEÏLLUSTREERD - WEEKBLAD

PER KWARTAAL
26 NUMMERS f 1,30

UITGAVE A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ, LEIDEN - RED. EN ADM. DOEZASTRAAT 1, TEL. 1.

VAN HET OOSTELIJKE FRONT.

RUSSISCHE TROEPEN TREKKEN EEN PLAATS BINNEN IN DE NABIJHEID VAN DE OOST-PRUISISCHE GRENS.

DE GEÏNTERNEERDE BELGEN TE KAMPEN

Er zijn menschen in Nederland, die behalve Panorama nog een ander blad lezen. Zulks is niet alleen overbodig, doch in deze booze crisisdagen onvergeeflijk, omdat Panorama alléén, (geen mensch zal 't wagen zulks te weerspreken), alles geeft wat een beschaafd mensch zich als lectuur kan denken. Die verkwisters worden voor hun euveldaad intusschen wel degelijk gestraft. Zooals 't goed is en te verwachten. Want zij lezen in die andere bladen tot in den treure van twee dingen, waarover men in het Koninkrijk der Nederlanden maar niet uitgepraat schijnt te kunnen raken.

Het eene onderwerp is de behandeling van de naar ons land uitgeweken Belgen. Het tweede is waarom onze soldaatjes nog altijd gemobiliseerd zijn. En bladen in allerlei nuances, lichtgroen en donkergroen, roze en geel, enz. enz. ('t wordt 'n gewoonte om de journalistieke producten naar de kleur van hun omslag, en niet naar de waarde van hun inhoud aan te duiden), schrijven lovend over Nederland's hulpbetoon, of vinden geen draad goed aan de wade der liefdadigheid, die ons Neerlandsche volk weefde, om de ellende zijner naburen te verzachten.

Ze spreken van militaire machtsmisbruik of waarschuwen

Majoor Hoefer, commandant van het interneerings-depot te Kampen, schonk als blijk van genegenheid den aldaar geïnterneerden een vaandel met de Kampensche kleuren.

om hun lot te verzachten. Majoor Hoefer, die het bevel voert over het Interneerings-Depot te Kampen, heeft het zich tot taak gesteld den geïnterneerden als het ware een tehuis te verschaffen. Uit de vele wijzen van dankbetuiging, die hij reeds mocht ondervinden vanwege de geïnterneerden, moge blijken, hoezeer hij in deze verstandige opvatting zijner taak is geslaagd.

Te Kampen verblijven zoowat 1800 geïnterneerden, waarvan er 1100 zijn ondergebracht in het Instructie-Bataljon, 200 in den Hoofdcursus en 500 in de Manege.

Voor afleiding is hier gezorgd geworden door het verstrekken van onderwijs; zoo b.v. bestaan er cursussen voor Fransch, Nederlandsch en Engelsch, terwijl onderricht gegeven wordt in electriciteit, rekenkunde, geschiedenis, handelswetenschappen, fotografie, teekenen en muziek. De leergang van turnen wordt druk gevolgd, terwijl zich ook een fanfare-korps, een strijkorkest, alsmede een toneelgezelschap en een zangvereniging gevormd hebben. Zonder daarbij te vergeten de vele hartstochtelijke hengelars, de voetballers en de balkaaters. Bij dit alles mag zeker niet onvermeld blijven de in de kazerne tot stand gebrachte bibliotheek, gevormd, dank zij hen, die hiervoor boeken afstonden. Men bezit reeds meer dan 1500

Bij monde van een afgevaardigd soldaat wordt majoor Hoefer, uit naam der geïnterneerden, bedankt voor het door hem hun aangeboden vaandel.

Bijna dagelijks worden groepsgewijze groote wandelingen gemaakt. Hier zien wij de geïnterneerden op de lange brug over de IJssel, welke IJseleinden en Kampen verbindt.

tegen al te groot optimisme, al naar gelang van hun opvatting of... als tegenstelling tegenover die van hun antipoden. Doch vast en zeker is het, dat bij lange na nog niet het discours over de uitgeweken Belgen en de langdurigheid van de mobilisatie uitgedroogd is.

* *

Den lezer, die wel zoo verstandig is om alléén Panorama te lezen, voor de ontwikkeling van zijn geest, de rust van zijn gemoed en den toestand van zijn beurs, gaan wij nu niet vervelen door in hetzelfde euvel te vervallen.

Wij zouden heel belangrijke beschouwingen, desnoods pro en contra, naast elkaar kunnen geven. Doch wij zouden den pen- en inktstroom slechts vergrooten zonder resultaat te brengen.

En dit zij verre van ons!

Geen bespiegelingen, maar feiten of beter gezegd, alleen bespiegelingen met feiten, dat te geven is de taak van deze tweede pagina. En wij zijn alweer klaar voor dit nummer, door de activiteit van onzen Kampenschen correspondent, die ons een alleraardigste serie foto's uit het kamp der geïnterneerde Belgen aldaar zond, om ze onzen lezers aan te bieden. Van enkele woorden waren deze plaatjes vergezeld. Wij geven dit bijschrift hier onverkort.

* *

Mag door den aard van hun toestand zelf het leven der

De geïnterneerde kunstenaar H. Wils richtte in het Ethnografisch Museum te Kampen eene tentoonstelling in van eenige zijner werken, welke grooten bijval verwierf.

geïnterneerden onaangenaam en verdrietig wezen, doch dient erkend, dat te Kampen het mogelijke gedaan wordt,

Fransche, Engelsche en Nederlandsche boeken en tijdschriften, welke zeer druk gelezen worden.

Zoo heeft hier te Kampen ieder der geïnterneerden iets kunnen vinden naar zijn zin, wat niet weinig bijdraagt tot oplossing van het moeilijkste vraagstuk voor de geïnterneerden: de verveling verre te houden.

* *

Legt nu uw hand op uw hart en bekent volmondig, lezeressen en lezers van Panorama, dat er toch werkelijk geen betere ontvangst en behandeling denkbaar is, geen breeder opvatting van een taak, die, zij het dan in deze plaats minder, maar elders wezenlijk door de betrokkenen zelf niet altijd even gemakkelijk gemaakt wordt.

Men spreekt van machtsvertoon bij onze militairen en benepenheid bij ons volk. Och kom. Wat is 't toch makkelijk om... Doch neen, niet afwijken.

Wij hebben beloofd in dit artikel niet al te diep door te dringen in de kwestie zelve, dus zullen wij het ook hier niet gaan doen. Doch de beoordeelaars, die zich als gewichtig-bevoegde rechters opwerpen, zullen zeker feiten, als bovengenoemde, niet onbeschouwd kunnen laten.

En onze lezers zullen zich door het aanschouwen en het overlezen van de daden uit Kampen zeer zeker verheugen in het feit, dat zij Nederlanders zijn, en dat Kampen in Nederland ligt.

Een leuk straattooneeltje: „Toe Bels, geef ons een knoop asjeblijft!” De Kamper jeugd is dol op die blinkende knopen der Belgische uniformen.

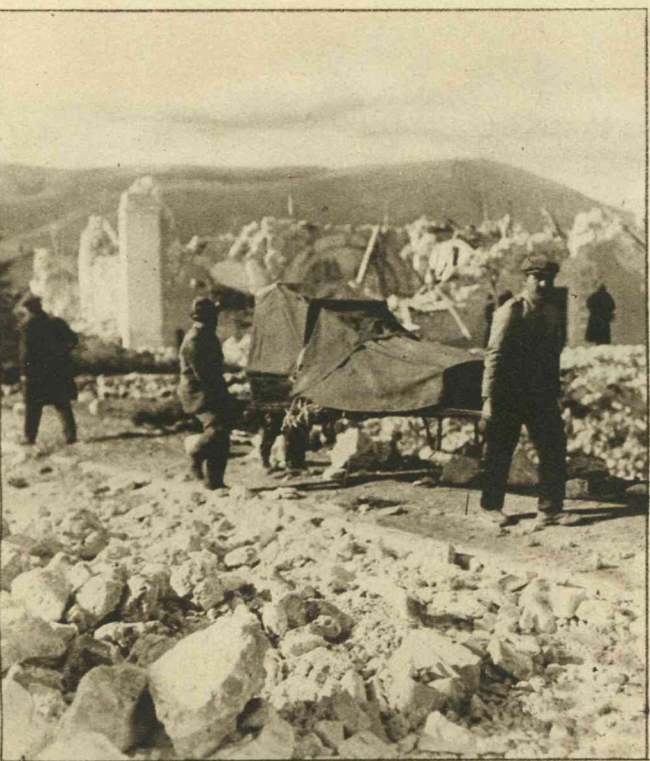
Na den woeligen krijg de rustigste sport als tijdverdrijf.

DE VERSCHRIKKELIJKE AARDBEVING IN ITALIË

HET GEHEEL VERWOESTE AVEZZANO.

Wederom heeft Italië van een verschrikkelijke aardbeving te lijden gehad. Naar er op het oogenblik geschat wordt, hebben een dertigduizend menschen bij de ramp het leven verloren. De twee bovenstaande foto's zijn genomen in Avezzano, een stadje dat ongeveer 12000 inwoners had, waarvan er 9000 zijn omgekomen. Nog dagen na de ramp klonk vanonder de puinhoopen het gekerm en hulpgeschrei der gewonden en dikwijls levend begraven slachtoffers. Geen moeite werd gespaard om de nog levenden te verlossen, doch dikwijls was de ruïne zoo erg, dat er geen doorkomen aan was en de ongelukkigen een vreeselijken dood moesten sterven. Op de foto rechts ziet men een groepje bezig met het opsporen van mogelijk nog levende slachtoffers.

HET VERVOER VAN DE DOODEN.

De voor een groot gedeelte onherkenbaar verminkte lijken werden direct ter aarde besteld.

AVEZZANO.

De Via Napoli is in één puinhoop veranderd.

HET VERVOER VAN DE GEWONDEN.

Op matrassen en ladders werden de gewonden vervoerd naar de inderhaast ingerichte hospitalen.

GEWONDEN EN DAKLOOZEN.

De gewonden werden voorloopig op wat bij elkander geraapt beddegoed aan den kant van den weg gelegd en later naar de nood-hospitalen gebracht. Wezenloos zaten de niet gewonden, de dakloozen, van alles beroofd, tegen elkander aangeleund langs den weg, niet wetende, waar zij een toevlucht konden vinden.

UIT HET DUITSCHE EN OOSTENRIJKSCHE KAMP

OOSTENRIJKSCHE BATTERIJEN IN HUN STELLINGEN IN GALICIË.

OOSTENRIJKSCH ZWAAR GESCHUT WORDT IN STELLING GEBRACHT.

De overgang van een rivier vanuit de loopgraven bewaakt.

Tot aan den buik in de sneeuw.

De Duitse wacht in Brussel.

De groote moeilijkheden, welke de modderige wegen aan het vervoer van zwaar geschut bieden, worden door onze foto, in Galicië genomen, duidelijk aangetoond.

De Gealliëerden aan het Oostelijk en Westelijk Front

DE MOEILIKHEDEN, WAARMEDE DE RUSSEN TE KAMPEN HEBBEN

EEN ILLUSTRATIE VAN DE MOEILIKHEDEN, WELKE OOK DE RUSSEN IN POLEN TE OVERWINNEN HEBBEN.

RUSSISCHE VELD-ARTILLERIE DOOR DE SNEEUW VOORTRUKKEND.

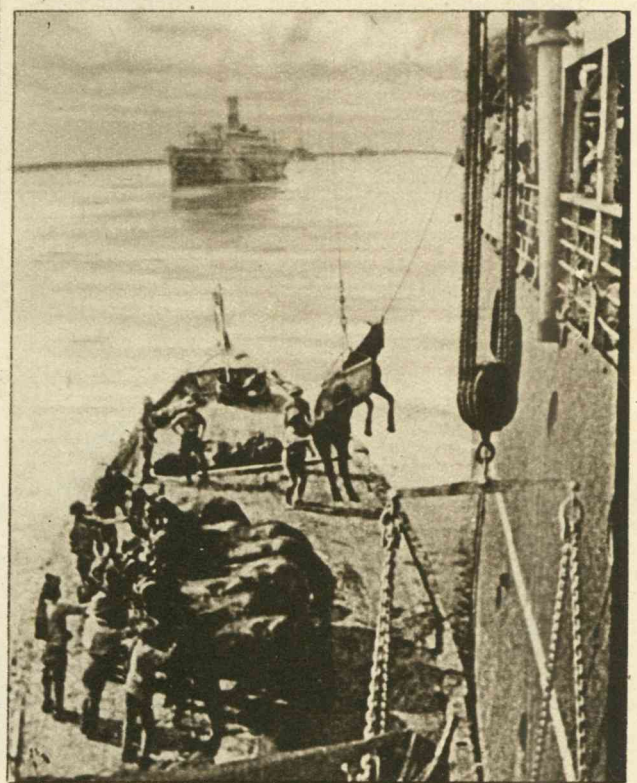
Russische artillerie, die met behulp van trossen de kanonnen moet voorttrekken. Een der soldaten is bij het aanzetten der paarden uitgeleden.

DE ENGELSCHEN AAN DE PERZISCHE GOLF

DE WEG NAAR MESEPOTAMIE VERSPERD.

De Duitschers hebben de rivier naar Basra, den weg dus naar Mesepotamie, versperd door een Duitsch schip te laten zinken, teneinde aldus het landen van troepen te voorkomen.

DE BEZETTING VAN BASRA DOOR DE ENGELSCHEN. Ondanks de versperring, die de Duitschers hadden aangebracht, hebben de Engelschen met kleine booten paarden en manschappen aan land gebracht en Basra bezet.

DE „AARDBEI” EN ZIJN VERLOOFDE

Een tragedie door Piet Verschuur

Wij jongelui in de sociëteit hadden de gewoonte (de zeer laakbare gewoonte, toegegeven!) om ons bij elke gelegenheid te vermaken ten koste van den „Aardbei,” zooals onze vriend Jozef Haverland in de wandeling genoemd werd.

Hij dankte dezen bijnaam hieraan, dat zijn reukorgaan in vorm en kleur sprekend geelk op die heerlijke Boskoopsche vrucht die in het voorjaar drie van onze vijf zintuigen zoo alleraangenaamst streelen kan. Hoe appetijtelijk zij er overigens moge uitzien, als stilvenen op Jozefs gelaat had ze niets flatteerends en daar het overige van 's mans wezenstrekken volkomen met dezen vegetabilischen voorgevel harmonieerde, zal iedereen mij gelooven als ik zeg dat onze Jozef een gruwelijk leelijke „Aardbei” was. In zijn slecht zittende kleeding kon men zich moeilijk een wanstaltiger kerel voorstellen en 't was dan ook geen wonder dat wij met de brutaliteit, die het geboorterecht der meeste jongelieden uitmaakt, geen gelegenheid lieten voorbijgaan om met zijn tekort aan mannelijk schoon den draak te steken.

Hijzelf verdroeg onze spotternijen met een bewonderenswaardige kalmte, menigmaal lachte hij zelf met ons mede.

Op een avond kwam Dirk de Man de soos binnen, waar hij een half dozijn van ons aan de stamtafel vereenigd vond. Hij had een grappige uitdrukking op het gelaat, vermengd met verwondering.

„Kerels, ik heb prachtig nieuws,” riep hij uit. „Ik geef 'n rondje als een van jullie het raadt.”

„De vrede is geteekend!”

„Wilhelmpje heeft zijn kroonjuweelen achter de schuine deur gebracht.”

„Nee, jongens, geen politiek,” zei Dirk, „het is een veel grooter mirakel en volkomen neutraal.”

„Ik denk dat jij je bittertje niet meer lust, dat is het grootste neutrale mirakel dat er bestaat,” opperde een van ons met een cynischen lach.

Dirk de Man liep intusschen op en neer in zichzelf lachende en mompelende: „'t is te gek om los te loopen!”

„Welnu, hoe is het?” ging hij luid voort. „Raden jullie dan!”

„We hebben al van alles geraden, maar jij loopt zoo idioot in jezelven te lachen dat je niets hoort. Kom voor den dag met je mirakel!”

„Nou dan, de „Aardbei” . . . hier hield hij op.

„Wat is er met de „Aardbei?” klonk het in koor.

„De „Aardbei” is . . .” Weer een pauze.

„Flauwe vent schiet toch op!” riep er een.

„Hij houdt ons aan 't lijntje!” merkte een ander op.

„Als je niet gauw met je mirakel voor den dag komt, houden we er jou voor!”

„Zwijgt, menschenkinderen, en luistert met gepaste aandacht: De „Aardbei” is geëngageerd!”

„Is dat nu zoo iets bijzonders om daarvan zoo'n omhaal te maken?” vroeg ik.

„Nee, Piet, niet als het een gewoon alledaagsch meisje was,” antwoordde Dirk de Man, „maar dat is ze niet! Ik heb haar portret gezien: een schoonheid!”

„Dat is een onmogelijkheid, Dirk! „De Aardbei” is zoo arm als een kerkrat en om zijn gezicht zal ze hem toch zeker niet nemen.”

„Wie weet,” zei ik. „Les extrêmes se touchent!”

Dirk verdedigde intusschen de waarheid van zijn mededeeling.

„Ik ontmoette de „Aardbei” een half uur geleden,” vertelde hij. „Jozef zei dat ik hem geluk kon wenschen en toen ik vroeg waarmee, vertelde hij mij, zoo blij als een kind, dat hij verloofd was en liet me eindelijk haar portret zien. Ik zeg je, jongens, het neusje van den zalm.”

Onnoodig te zeggen dat dit nieuws de verbazing wekte van alle kennissen en toen hij den volgenden dag op de sociëteit verscheen, werd hij van alle kanten lastig gevallen om het portret te laten zien.

Wel verre van dit te weigeren, was hij integendeel zeer geveleid en de photo ging weldra van hand tot hand de geheele zaal door. Ieder ander man zou het tegen de borst stuiten zijn aanstaande het onderwerp van de bittertafel te zien; maar de „Aardbei” was niet als andere mannen.

Enfin, het algemeen oordeel was dat Dirk de Man niets te veel had gezegd omtrent de verloofde van Jozef Haverland; menigeen benijdde den bofferd.

Eenige dagen later raapte ik een brief op, dien de „Aardbei” uit den zak liet vallen. Ik wilde hem aan den eigenaar terug geven, doch deze antwoordde met een kleur: „Je mag hem wel lezen als je wilt. Nee, werkelijk, ik zou graag willen dat je hem las, dan kun je eens zien, hoe lief ze schrijft.”

EEN JUBILEUM.

De Amsterdamsche Voetbalclub A.F.C., waarvan hierboven een foto van het eerste elftal, herdacht een dezer dagen haar 20-jarig jubileum. Ter gelegenheid hiervan werd een vriendschappelijke wedstrijd tegen U.V.V. gespeeld.

EEN WINDVLAAG EN . . . ALLES WEG.

Door een der laatste stormen is aan den Baansingel te Alkmaar door een neervallenden olm een woonhuisje, waarin een gezin gevestigd was, dat met tuinieren en tabaksstrippen zoo juist rondkomen kon, totaal vernield. Door de inwoners van Alkmaar is getracht het leed van de ongelukkige familie zooveel mogelijk te lenigen.

(foto de Waal-v. d. Hoogt.)

TEN BATE VAN HET STEUNCOMITÉ.

In het huis van Jhr. Six, Heerengracht 509 te Amsterdam, wordt een tentoonstelling gehouden van oude kunst. Ook van H.M. de Koningin is een inzending ontvangen. De opbrengst der entree's is voor het Steuncomité.

„Och, eigenlijk . . . is dit wat indiscreet,” zei ik; ik bedoelde: 't kan mij niet schelen, want ik voelde niet de minste aanvechting om van eens anders minnebrieven kennis te nemen.

„Nee, ga gerust je gang, hoor,” riep hij uit. „Er staan geen geheimen in. Mathilde is het liefste schepsel op de wereld; ze schrijft als een engel. Lees zelf maar!”

Aldus aangezocht, vouwde ik den brief open en begon te lezen. Het was inderdaad een epistel overvloeiende van de vurigste liefdesbetuigingen en blijkbaar geschreven door een meisje die geheel opging in haar jong liefdesgeluk.

Ik gaf hem den brief met een glimlach terug.

„Je bent een geluksvogel,” zei ik. „Zoo'n aan doenlijke liefde valt niet iedereen man ten deel.”

Hij bloosde van genoegen. Nog nimmer had ik den armen „Aardbei” zoo zielsgelukkig gezien als op dit oogenblik. Het was of zijn gelaat nu minder terugstootend leek.

„Dank je, dank je, ouwe jongen,” riep hij uit, terwijl hij mij de hand van blijdschap drukte. „Ik wist wel dat jij het begrijpen zoudt.”

Stel je echter mijn verontwaardiging voor, toen ik later hoorde, dat hij den brief aan iedereen op de soos had laten lezen. Dat was toch al te dwaas, neen, dat was immoreel. De innigste gevoelens van een jong meisje, van je eigen meisje nog wel, tot gemeen goed van al je kennissen te maken; ik vond het schandelijk!

Den eersten keer dat ik hem daarna ontmoette, bracht ik hem op bezadigde wijze het stuitende van zijn handelwijs onder het oog.

„Ja, ja, betrekkelijk heb je gelijk,” stemde hij haperend toe, terwijl er zich op zijn bleek gelaat een paar roode vlekjes vertoonden. „In den beginne was ik heusch van plan om . . . jou alleen den brief te laten lezen, maar zonder . . . bedoeling gaf ik hem van den een aan den ander.”

„En hoe denk je dat je meisje het vinden zou, als ze het wist?” vroeg ik ernstig.

„Mijn meisje?” echode hij met een zonderlinge verbazing in stem en oogen, die ik op dat oogenblik niet begreep. Toen als 't ware tot zichzelf komende, ging hij snel voort: „maar Mathilde komt daar niets van te weten, en als ze het mocht hooren, dan zeg ik dat ik zoo trotsch op haar lieve brieven ben, dat ik niet kon nalaten er een beetje mee te pronken.”

„Nu, ik vind het best hoor,” antwoordde ik. „'t Zijn eigenlijk mijn zaken niet en als je niet zoo'n ouwe vriend van me was, zou ik je er niet over gesproken hebben.”

Hij stamelde nog een onduidelijk excuus en nam een weinig verlegen afscheid van mij.

* *

Er was één omstandigheid met betrekking tot Jozef Haverland, die ons allen trof. Nog niemand had hem met zijn meisje gezien.

Op de wandeling, in gezelschappen, overal verscheen Jozef alleen. Zoo werden er ook bij ons op de sociëteit meermalen kamerconcerten gegeven, waar ieder lid gewoonlijk verscheen met een escorte van een of meer vrouwelijke familieleden.

De „Aardbei” was bij die gelegenheden steeds „solus” en had voor ieder die hem naar de reden hiervan vroeg het stereotiepe antwoord gereed: „Mathilde houdt niet van uitgaan!”

„Nou, jij bent me ook een fraai slag van een minnaar,” zei ik hem eens bij zoo'n gelegenheid. „Drommelsche vent, waarom houd je je meisje geen gezelschap, in plaats van hier te zitten?”

Hij lachte een beetje verlegen.

„O . . . e . . . dat . . . Mathilde stond er op dat ik hierheen zou gaan.”

De dagen werden tot weken, de weken tot maanden en Jozef Haverland was nog steeds verloofd, doch van trouwplannen hoorde men niets. Hij ging voort met ons brieven van haar te laten lezen en af en toe toonde hij ons het een of ander cadeau dat hij van haar gekregen had.

„Zeg, wanneer stap je toch in het huwelijksbootje?” vroeg ik hem op een keer dat ik hem op straat ontmoette.

„O . . . ja . . . natuurlijk! Ik bedoel . . . neen voorloopig nog niet,” antwoordde hij zenuwachtig. „Er is . . . e . . . nog tijd genoeg. Mathilde is pas negentien en ik zeven en twintig. We behoeven ons dus nog niet te haasten.”

En hiermede maakte hij zich snel uit de voeten.

Door drukke zaken verhinderd van huis te gaan, gingen er eenige weken voorbij dat ik den „Aardbei” niet zag en juist was ik voornemens er een uurtje uit te breken om eens naar de sociëteit te gaan, toen de dienstbode binnentrad met de boodschap:

„Mijnheer, er is beneden iemand van het ziekenhuis die u dadelijk wenscht te spreken.”

„Iemand van het ziekenhuis? Goeden hemel, wat moet dat beteekenen?”

Ik vloog naar beneden, drie treden te gelijk en zag in de vestibule een op passer van het stedelijk ziekenhuis.

„Mijnheer Verschuur?” vroeg hij.

„Die ben ik,” antwoordde ik snel.

„Er is bij ons een heer binnengebracht

die een ongeval gekregen heeft en u onmiddellijk wenschte te spreken," meldde de man. „Hier is een brief voor u." Met bevende vingers maakte ik het briefje open en las:

Waarde Vriend,

De dokters zeggen mij dat het met mij hopeloos gesteld is. Je begrijpt wat dit zeggen wil. Ik werd van middag door een auto overreden, twee wielen gingen mij over de borst. Ik heb nog maar eenige uren te leven en wensch je te zien om je een bekentenis te doen. Kom dus spoedig.

Je oude vriend

JOZEF HAVERLAND.

Ik greep haastig jas en hoed en volgde den man. Binnen een kwartier waren we aan het ziekenhuis, en na mijn geleider door verschillende gangen gevolgd te zijn, werd ik eindelijk in een kleine spaarzaam verlichte zaal gelaten, waar een sterke lucht van chloroform heerschte. In den donkersten hoek, achter een scherm, lag mijn arme vriend. Een blik op zijn bleek, ingevallen gelaat overtuigde mij dat het werkelijk spoedig met hem gedaan zou zijn.

„Dank je, dank je, lieve vriend, dat je gekomen bent," zei hij met zwakke stem doch met een glans van blijdschap in de oogen en hij kneep mij in de hand. „Ik... ik wist dat je komen zoudt!"

Ik keerde mij om, niet in staat een woord te zeggen. Die arme goede „Aardbei" dien we zoo dikwijls geplaagd hadden, moest hij zoo spoedig en op deze wijze het leven laten eer het leven goed voor hem begonnen was! Ik kon 't mij nog niet indenken.

„'t Is niets, ouwe jongen," zei hij, toen hij mijn ontroering zag. „Ik... ik ben niet bedroefd, dat... dit mij overkomen is. Ik zou toch nimmer geluk in mijn leven gehad hebben. Ik heb altijd... behoefte gehad aan... aan een wezen dat mij liefhad; maar wie gaf er iets om... om zoo'n monster als ik?"

„Je vergeet," zei ik zacht, „een lief meisje dat je liefheeft met haar geheele hart. Wat zal dat een slag voor haar zijn."

Jozef probeerde het hoofd op te richten en keek mij met een eigenaardigen blik aan.

„Piet, ouwe vriend," fluisterde hij, „kom wat dichterbij, ik wil je iets vertellen, dat niemand dan jij behoeft te hooren."

„Ga voort, Jozef!" zei ik. „Ga voort, jongen!" „De bekentenis waarvan ik je in mijn briefje sprak, heeft betrekking op haar!"

„Ja, ja!" „Ik heb nooit een meisje gehad!" „Haverland!"

Ik schreeuwde den naam bijna uit van verwondering.

„Mathilde," ging hij bedaard doch fluisterend voort, „bestaat slechts in mijn verbeelding. De foto die ik je liet zien, kocht ik eens in een boekwinkel. Ik weet niet eens of het origineel wel bestaat."

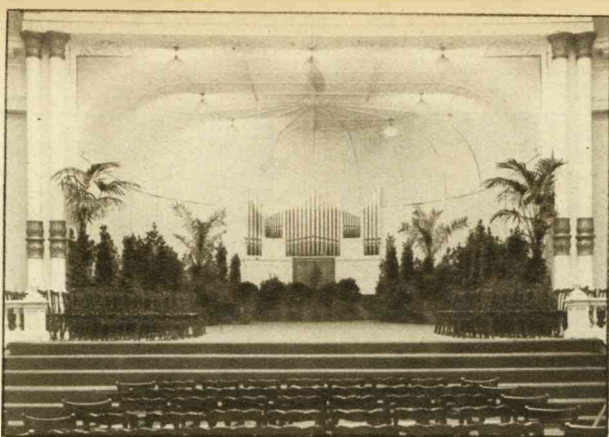
„Maar de brieven?" ging ik verwonderd voort. „De brieven die je ons liet lezen?"

„Die schreef ik zelf," antwoordde hij.

Er volgde een lange pauze. Toen zei ik langzaam:

„Waarom deed je dat alles, Jozef?"

„Kun je... kun je dat niet raden?" vroeg

CONCERTORGEL.

In de Doelezaal te Rotterdam is een Concertorgel geplaatst, vervaardigd door den heer J. van Kleij, aldaar.

MR. J. H. A. VAN BASTEN BATENBURG.

Mr. J. H. A. VAN BASTEN BATENBURG, lid van de Gedeputeerde Staten van Limburg, is in den ouderdom van 66 jaar te Tegelen overleden. — Te 's-Gravenhage is de vorige week overleden de heer A. K. DERX, oud-resident van Ned.-Indië. — J. W. BOUTMY, die op den wedstrijd H. B. S. — Quick een ongemak aan zijn knie kreeg, waardoor hij het veld moest verlaten en niet meer voor de „Kraaien" zal kunnen uitkomen. Zijn been is nog lang niet in orde, zoodat hem het spelen ongeveer een jaar verboden is. Daarna zal hij het vaderland verlaten om zijn betrekking in Indië te aanvaarden. Boutmy speelde verscheidene malen voor het Nederlandsche Elftal in de middenlinie en maakte ook de overwinning mede van het Ned. Elftal op „Houtrust". In Engeland, toen Nederland met 2-1 verloor, was hij de maker van het doelpunt uit een strafschop.

A. K. DERX.

J. W. BOUTMY.

GEMEENTELIJKE WERKVERSCHAFFING AAN KLEERMAKERS. In de voormalige Agnietenschool te Amsterdam is sedert begin December gevestigd de Gemeentelijke Werkverschaffing aan kleermakers. Werkelijks wordt er nu reeds f 200 aan vaste salarissen en f 2500 aan loon uitbetaald. De vervaardigde kledingstukken zijn, ter vermindering van alle concurrentie met particuliere winkels, uitsluitend verkrijgbaar voor personen, wier geldelijke omstandigheden hun het koopen van kleding tegen winkelprijs, toch niet zouden veroorloven. Onze foto geeft het uitreiken van werk.

hij nederig. — Ik schudde het hoofd.

Toen vervolgde hij met trillende stem: „Ik deed het omdat ik wanhopig was. Ja, wanhopig, omdat ik wist dat nimmer een lief vrouwelijk wezen mij zou kunnen liefhebben... Na den kus, dien mijn moeder mij gaf, toen zij stierf, zouden nimmer een paar lippen de mijne drukken. Ik was een verwoording... omdat ik zoo gruwelijk leelijk ben. En daarom zou ik altijd alleen blijven. Ik was soms krankzinnig van wanhoop en verdriet als ik kennissen met hun meisje zag, of te midden van vrouw en kinderen. Ik... ik leed onduelbaar, omdat ik als een meelaatsche van dat geluk was uitgesloten. En zoo kwam ik op het idee om mij zelf in mijn verbeelding een geluk te denken, om... mij een liefhebbend wezen te denken, dat ik belichaamde in de foto, die je zag en... in de brieven en geschenken aan... aan mijzelf. Eindelijk..."

Hij zweeg.

Deze lange bekentenis had hem zeer verzwakt. Ik zag dat het einde nabij was.

„Zoo... dat is... mijn geheim, en nou weet je alles. Het was verkeerd van mij, om zoo te handelen, maar... het maakte mij gelukkig, want soms, Piet, soms... waren er oogenblikken dat... ik werkelijk geloofde, dat alles waar was... dat Mathilde leefde en... mij liefhad..."

Hij hijgde en sloot vermoeid de oogen. De verpleegster naderde het bed en keek mij bezorgd aan.

De zieke begon te ijlen.

„Ja," murmelde hij, „ik ben hier, lieveling! O, Mathilde, hoe gelukkig ben ik sedert dat jij me liefhebt."

Ik voelde een traan langs mijn wang loopen. Het was mij of hij brandde.

Weer klonk mij de trillende, droomerige stem in de ooren.

„Mathilde, lieve, je bent veel mooier dan je portret en dat is reeds zoo schoon. Mijn lieveling... mijn schat..."

De woorden stierven weg. Een snik en de arme „Aardbei" was heengegaan om zijn ideaal te zoeken daar waar alle geluksdromen werkelijkheid worden.

Gebonden jaargangen van PANORAMA

In antwoord op de vele aanvragen berichten wij, dat wij ons gaarne belasten met het inbinden van Panorama's. De prijs van **band en binden** van een heelen jaargang bedraagt slechts **f 1.60**; van een halven jaargang **f 1.30**. De losse afleveringen moeten franco worden gezonden aan onze administratie onder bijvoeging van het verschuldigde bedrag alsmede **f 0.25** voor franco terugzending. — Voor **AMSTERDAM** kunnen de losse afleveringen onder bijvoeging van het verschuldigde bezorgd worden bij den heer **H. J. L. Verhoeven, Reguliersgracht 28, Amsterdam**. — Voor **ROTTERDAM** bij den heer **F. M. R. Strijbosch Soetendaalsche weg 107, Rotterdam**.

EEN SCHADUW UIT HET VERLEDEN

(Vervolg).

Pendergast zag tot zijn verbazing dat zij gelijk had. „Misschien een uwer voorouders," meende hij. „Uw veronderstelling is juist," was het antwoord. „Uit den tijd van Karel I," ging hij voort, „de dochter van een ouden edelman met één oog, het linker oog missende."

De jonge dame schrok zichtbaar. „Wat weet u daarvan?" vroeg zij haastig.

Hij lachte en ging voort: „Het was niet juist een vroom edelman. Hij was gewetenloos, menschen die hem in den weg stonden verdwenen op geheimzinnige wijze."

Het meisje had de wenkbrauwen hoog opgetrokken van verbazing.

„Hoe weet u dat alles?"

„Hij heeft het mij verteld, toen hij eenige weken geleden bij mij was."

„En hij is reeds eeuwen dood," lachte zij.

„Het kwaad leeft voort," zei Pendergast. „Ik wil u echter alles vertellen, doch dat is een lange geschiedenis. Ik keer naar de stad terug; als ik zoo onbescheiden mag zijn?"

„U is niet onbescheiden. Stap op!"

„Dan zal ik eerst mijn vischtuig halen," hernam hij, langs den weg kijkende, waar het lag. „In een minuut ben ik terug."

Zij wachtte tot hij terugkwam, toen ruimde ze een plaats voor hem in, en reden ze voort.

„Vertelt u mij nu uw geschiedenis eens," zei ze.

John Pendergast voldeed aan haar verlangen en vertelde zijn wonderlijken droom.

„Ik hechte natuurlijk weinig waarde aan dezen droom," ging hij voort, „totdat..."

„Totdat?"

„Totdat ik dat gedeelte van de vaart herkende en het pakje opvischte. Ik vergat u nog te zeggen dat er een sleutel in was."

Hij haalde hem te voorschijn en overhandigde hem haar. „En u denkt nu?" vroeg zij.

„Ik weet niet wat ik denk," zei hij lachende. „Er is meer waarheid in, dan ik ooit had durven denken. Kunt u geen inlichtingen geven, die de oplossing van het probleem zouden vergemakkelijken? U heeft mij nog niet uw naam genoemd."

„En u evenmin den uwen," lachte zij.

„Pendergast," antwoordde hij. „Christiaan is mijn..."

„Pendergast!" riep ze uit, terwijl ze hem met verschrikte oogen aanzag en zoover mogelijk van hem afschoof. „Grootte hemel! Is dat mogelijk? Pendergast van Trelowen?"

„Mijn bet-over-over-grootvader woonde daar, geloof ik, en zijn voorvaderen eveneens. Maar waarom is u zoo verschrikt?"

„U moet met mij meegaan naar mijn broeder," antwoordde ze. „Hij zal u op uw vraag een antwoord geven."

„En nu u mijn naam weet, zeg mij nu ook den uwen," verzocht hij.

„Vraag mij niets," smeekte zij. „Mijn broer zal het u vertellen. Als u alles weet, zult u ons haten."

Pendergast merkte op dat „Oakdene" geen vroolijk uitzienend landhuis was, en het inwendige was al even weinig

aantrekkelijk. Het was hol en somber, en toen zij de lange gang doorliepen klonken hun voetstappen door het geheele gebouw.

„Wilt u hier even wachten?" verzocht ze, hem in een kamer latende, die muf rook door vocht en gebrek aan versche lucht en voorzien was van meubelen die al even oud schenen als het huis zelf. „Ik moet mijn broeder eerst gaan voorbereiden op uw bezoek. Hij is zeer ziek en een plotselinge emotie zou nadeelig voor hem kunnen zijn. U wilt wel even geduld hebben, nietwaar? Ik moet hem alles uitleggen."

Pendergast, alleen gelaten, liep de kamer eens rond en bezag de verschillende familieportretten. Een van deze hing met de beeltenis naar den wand. Nieuwsgierig te weten wie dit zijn kon, klom hij op een stoel en keerde het schilderij om, en wyl het in dien hoek van het vertrek vrij duister was, stak hij een lucifer aan en — hij zag voor zich het portret van den ouden man uit zijn droom, die hem met het eene oog uitdagend scheen aan te zien. Daar zijn lucifer spoedig was afgebrand, ontstak hij een ander en was zoo verzonken in de aandachtige beschouwing van de beeltenis, dat hij niet bemerkte hoe de deur openging en de jonge dame binnentrad.

„Wilt u met mij meegaan?" vroeg zij.

Hij keerde zich snel om, met een verlegen blik in zijn oogen, en stapte van den stoel.

„U zult wel denken dat ik zeer, zeer onopgevoed ben," verontschuldigde hij zich.

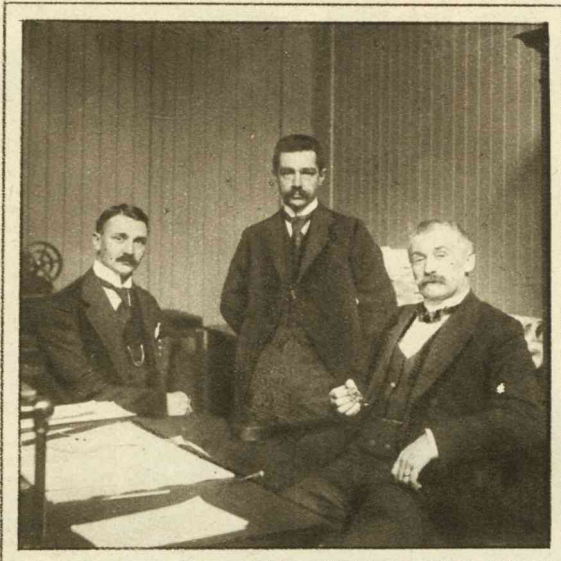
„Het hindert niet wat ik denk," antwoordde zij met een verdrietigen klank in haar stem, en ze leidde hem door eenige gangen naar een deur.

„U zult hem in deze kamer vinden," zei zij, en toen haar hand op zijn schouder leggende en hem smeekend aanziende, ging ze voort: „Heb medelijden met hem. Ik geloof niet, dat u wreed zult zijn." (Wordt vervolgd).

NIEUWE ONDERWIJSINRICHTINGEN IN NEDERLAND

Onder bescherming van het Belgisch Comité te 's-Gravenhage is aan de Koningin Emmakade 60. een Belgische School opgericht, waarvan hierboven een tweetal fotos. Foto links, staande in het midden de oprichters der school: Dr. I. Gunzburg en Mr. Theo Percy (advokaat), verder staande v. l. n. r. het onderwijzend personeel, de heeren: Mr. Costenoble, Rijziger, Bogaerts, Servais, Couche, Garreels. Zittend, de dames: De Prost, Champy en De Rees. Foto rechts: groep der hoogere afdeling (Gymnasium), de 5 professoren, v. l. n. r. de heeren: Mr. Laroche, Van Hove, Counson, Gendebien en Bernsen. Deze afdeling is nog in wording.

NEDERLANDSCH-INDISCHE POST-, TELEGRAAF- EN TELEFOONDIENT.

Hierboven zijn eenige photo's opgenomen der te Leiden gevestigde opleidingsschool, voor Commies bij den Nederlandsch-Indischen Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst. Deze inrichting van onderwijs, tijdelijk gehuisvest in eenige lokalen van de Christelijke Jongelingsvereniging te Leiden, Janvossensteeg 17, werd den 4den dezer door den Min. v. Kol. geopend. Daar toe uitgenoodigd werd de opening bijgewoond door B. en W. der Gen. Leiden, de Comm. v. toezicht over genoemd instituut, nl. de heeren Jhr. G. A. A. Alting van Geusau, Dir. Gen. der Posterijen en Telegrafie, L. A. Bakhuis, referendaris bij het Dep. v. Kol. en J. J. Reijger, insp. der Posterijen en Telegrafie in algem. dienst, voorts door de heeren Dr. P. Fockens, insp. van het Middelbaar-Onderwijs, den dir. van het Postkantoor te Leiden en dien van het Telegraafkantoor aldaar, J. D. Tours, ingenieur der Telegrafie in Nederlandsch-Indië en W. F. Gerdes Oosterbeek, Commies bij het Departement van Koloniën. Voor deelneming aan den cursus zijn thans aangewezen 40 Surnumerairs. De opleiding duurt 33 maanden, waarvan voor de studie te Leiden ruim twee jaren noodig zijn. In het tweede jaar zullen nog 40 Surnumerairs op den cursus worden geplaatst, waardoor het aantal op 80 (het maximum) zal zijn gebracht. Zij worden zoowel praktisch als theoretisch gevormd en hunne studie omvat den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië en in het Algemeen verkeer, de Maleische taal en land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië. Directeur dezer school is de heer J. M. M. Bitter, leeraren zijn de Heeren H. W. Berg, Ch. F. H. Dumont, J. C. H. Friederich, en S. J. van Juchem. De foto links geeft een beeld van de Seinzaal, de tweede een kijkje in de kamer v. d. directeur en de leeraren, en de derde is eene opname van een der onderwijslokalen. Voor het inwinnen van nadere inlichtingen omtrent deze opleidingsschool en de betrekking van Commies bij den Indischen Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst, wende men zich tot den directeur, die tot het verstrekken daarvan ongetwijfeld steeds bereid zal worden bevonden.

INTERNATIONAAL SOCIALISTISCH VREDES-CONGRES TE KOPENHAGEN

DE DEELNEMERS AAN HET CONGRES.

Iste rij van links naar rechts: Vliegen (Holland), Magnus Nilssen, Sigvald Olsen, Troelstra (Holland), Branting, Stauning, C. F. Madsen, Ström. — 2e rij: Wibaut (Holland), Lien, Borgbjerg, van Kol (Holland), Mrs. Loepe, Vidnes, Sverre Iversen, Lindqvist. — 3e rij: Söderberg, E. Svendsen, Kiefer, Pistaine, Hedebol, de Roode, (Holland) Red. v. „Het Volk“, Johansen, R. Böhm, L. Christensen.